

# Vai trò của Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên ở Hàn Quốc

Tống Thùy Linh\*, Cao Thị Thúy\*\*

Nhận ngày 27 tháng 6 năm 2024. Chấp nhận đăng ngày 30 tháng 8 năm 2024.

**Tóm tắt:** Để tăng cường kỹ năng ứng phó với các trường hợp nguy hiểm trong cuộc sống hàng ngày, khi xảy ra thảm họa, Hàn Quốc thiết lập hệ thống các Trung tâm an toàn - thảm họa (Safety Experience Center). Tùy thuộc vào quy mô, trung tâm cung cấp trải nghiệm tình huống an toàn đơn lẻ như giao thông hoặc cung cấp trải nghiệm thảm họa thiên nhiên như động đất, bão, lũ lụt... Tên gọi vì vậy khá đa dạng: Công viên giao thông, Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên... Năm 2017, Hàn Quốc bắt đầu xây dựng trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia theo quy chuẩn riêng, bổ sung vào hệ thống trên. Nhằm nâng cao giáo dục về thảm họa thiên nhiên nên tại nhiều trung tâm an toàn - thảm họa đều bố trí khu vực trải nghiệm thiên tai. Bài viết tập trung tìm hiểu, phân tích bối cảnh ra đời các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên và vai trò của các trung tâm này. Cuối cùng, bài viết gợi mở một số hàm ý chính sách cho Việt Nam.

**Từ khóa:** An toàn, thảm họa, thiên tai, trải nghiệm, Hàn Quốc.

**Phân loại ngành:** Quan hệ quốc tế

**Abstract:** To enhance the ability to respond to dangerous situations in daily life or when disasters occur, the Republic of Korea, or South Korea, has established a system of Safety and Disaster Experience Centers. Depending on the scale, the centers provide experience in single safety situations such as traffic, or in natural disasters such as earthquakes, storms, floods, etc. Therefore, their names are quite diverse: Traffic Park, Natural Disaster Experience Center, etc. In 2017, South Korea began to build National Safety Experience Centers according to its standards, adding to the above system. For enhancing education on natural disaster, several these centers have areas for experiencing natural disasters. This article focuses on studying and analyzing the context of establishing natural disaster experience centers and their role. Finally, the article suggests some policy implications for Vietnam.

**Keywords:** Safety, disaster, natural disaster, experience, South Korea.

**Subject classification:** International relations

## 1. Mở đầu

Năm 1967, Hàn Quốc ban hành Luật Các biện pháp đối phó với thảm họa thiên nhiên (Natural Disaster Countermeasures Act), quy định những vấn đề cần thiết liên quan đến phòng ngừa hoặc khắc phục thiên tai và các biện pháp đối phó khác chống lại thiên tai, nhằm bảo vệ đất đai quốc gia và bảo vệ tính mạng, thân thể và tài sản của công dân cũng như các cơ sở hạ tầng quan trọng khỏi các thảm họa do hiện tượng thiên nhiên gây ra, chẳng hạn như bão và lũ lụt (Ministry of Government Legislation, Korean Law Information Center, Countermeasures Against Natural Disaster Act). Tính đến năm 2024, Luật Các biện pháp đối phó với thảm họa thiên nhiên trải qua 78 lần sửa đổi và có tên mới tiếng Anh là Countermeasures

---

\* Viện Nghiên cứu Đông Bắc Á, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Email: tongthuylinh@gmail.com

\*\* Viện Kinh tế Việt Nam, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

Against Natural Disaster Act với kết cấu 7 chương, hơn 70 điều. Mặc dù là một trong những luật lâu đời ở Hàn Quốc, được sửa đổi một phần hoặc thay bằng luật mới nhiều lần song tính hiệu quả của luật trong thực tiễn còn hạn chế. Các thảm họa thiên nhiên tràn vào Hàn Quốc như bão Rusa (2002) khiến hơn 200 người thiệt mạng, gây tổn thất 1,75 tỷ USD (Reliefweb, 2002) và bão Maemi (2003) khiến 89 người chết, thiệt hại 1 tỷ USD (Bá Thùy, 2003), phần nào thể hiện những tồn tại trong cách thức quản lý thiên tai ở Hàn Quốc. Chính vì vậy, năm 2004, Hàn Quốc thông qua Luật khung quản lý thảm họa và an toàn (Framework Act on the Management of Disaster and Safety), đặt nền tảng pháp lý quan trọng trong hệ thống quản lý thảm họa nói chung của quốc gia này. Tại Điều 3, Luật khung quản lý thảm họa và an toàn quy định rõ thảm họa thiên nhiên và thảm họa xã hội. Một trong những nguyên nhân dẫn tới sự ra đời của Luật trên do những tổn hại ghê gớm về người và của mà các thảm họa xã hội như tai nạn chìm phà Seohae (1993); tai nạn sập cầu Seongsu (1994), tai nạn cháy tàu điện ngầm ở Daegu (2003)... Chính phủ Hàn Quốc thấy rằng cần có một khuôn khổ pháp lý thống nhất, bao trùm quy định cách thức quản lý thảm họa thiên nhiên và thảm họa xã hội ở Hàn Quốc.

Sau gần 10 năm triển khai, Luật khung quản lý thảm họa và an toàn trên đã phát huy một số lợi ích nhất định như quy định rõ cách thức quản lý thảm họa, xác định rõ chủ thể của các cơ quan quản lý thảm họa... Tuy nhiên, tai nạn khủng khiếp đường thủy Sewol ngày 16/4/2014 khiến 304 người thiệt mạng đã gióng hồi chuông cảnh tỉnh toàn xã hội Hàn Quốc về sự an toàn và kỹ năng đảm bảo an toàn trong trường hợp khẩn cấp. Để ghi nhớ bài học kinh nghiệm đau xót trên, Hàn Quốc chọn ngày 16 tháng 4 hàng năm là ngày an toàn quốc gia. Về cải thiện hệ thống pháp luật, năm 2016, Hàn Quốc ban hành điều Luật đặc biệt điều tra vụ tai nạn, Luật Khung về thúc đẩy giáo dục an toàn cho người dân (Framework Act on the Promotion of Safety Education for Citizens) (Korea Legislation Research Institute, Framework Act on the Promotion of Safety Education for Citizens). Bên cạnh đó, tại Hàn Quốc vẫn còn thiếu các trung tâm giáo dục kỹ năng an toàn cho người dân trong trường hợp khẩn cấp. Vì vậy, để khắc phục điểm mù trong giáo dục về an toàn, ứng phó với thảm họa của người dân, từ năm 2017, Chính phủ Hàn Quốc tiến xây dựng các Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia trên cả nước. Hàn Quốc đã thay đổi cách tiếp cận trong quản lý thảm họa, kết hợp quản lý an toàn trong cuộc sống thường ngày với quản lý thảm họa, tăng cường kỹ năng ứng phó thảm họa đối với đông đảo người dân.

Hiện nay, ở Việt Nam các nghiên cứu về Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên ở Hàn Quốc chưa được thực hiện. Mục đích của bài viết giới thiệu mô hình Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên ở Hàn Quốc (bối cảnh xây dựng, vai trò của các trung tâm), nhằm bù đắp khoảng trống nghiên cứu trên. Với phương pháp tổng hợp, thống kê số liệu, dữ liệu thứ cấp từ các báo cáo của Bộ An toàn Hành chính, các bài nghiên cứu của học giả Hàn Quốc, tham khảo thông tin từ hệ thống trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia của Hàn Quốc, bài viết tập trung làm rõ bối cảnh xây dựng và vai trò của các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số hàm ý chính sách cho Việt Nam về mô hình này.

## **2. Bối cảnh xây dựng các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên**

Năm 2016, Hàn Quốc ban hành Luật Khung về thúc đẩy giáo dục an toàn cho người dân. Cùng năm, Bản đồ hướng dẫn giáo dục an toàn tùy chỉnh theo độ tuổi của người dân Hàn Quốc (Korean Age-specific Safety Education Map - KASEM) thể hiện nội dung giáo dục an toàn cần thiết cho giai đoạn lứa tuổi và giáo dục an toàn cho người giám hộ, do Bộ An toàn Hành chính (MOIS) xây dựng, đã được công bố (Nhật báo quốc tế). Đến năm 2017, Nghị

định thi hành Luật Khung về thúc đẩy giáo dục an toàn cho người dân cũng được ban hành (Enforcement Decree of the Framework Act on the Promotion of Safety Education for Citizens) (Korea Legislation Research Institute, Enforcement Decree Of The Framework Act On The Promotion Of Safety Education For Citizens). Mục đích của Luật và Nghị định cùng tên nhằm quy định các vấn đề cần thiết để thúc đẩy giáo dục an toàn quốc gia, nhằm góp phần tạo ra các cộng đồng an toàn trước thảm họa cũng như triển khai luật. Sự ra đời của Luật và Nghị định, bản đồ hướng dẫn giáo dục an toàn tùy chỉnh theo độ tuổi này nhằm khắc phục các điểm mù trong giáo dục an toàn dựa trên hệ thống giáo dục an toàn hiện có, tăng cường giáo dục an toàn khi ứng phó trước thảm họa đối với người dân tại Hàn Quốc. Mặt khác, vẫn thiếu các trung tâm để người dân có thể trải nghiệm thảm họa và học các kỹ năng ứng phó với thảm họa (So Eun Park, 2015). Chính vì vậy, từ năm 2017, trong giai đoạn đầu 2017-2021, Hàn Quốc tiến hành xây dựng, thành lập các Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia (National Safety Experience Center), đẩy mạnh cải thiện các Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên sẵn có trên toàn quốc nhằm hiện thực hóa các mục tiêu kể trên. Việc ban hành các luật, áp dụng bản đồ hướng dẫn giáo dục an toàn tùy chỉnh theo độ tuổi, đẩy mạnh vận hành các Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia, Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên từ năm 2017 đến nay thực sự đã tạo ra đổi mới trong quản lý thảm họa và an toàn ở Hàn Quốc, nâng cao giáo dục kỹ năng an toàn trong mọi tình huống, từ đó, tăng cường sự tham gia chủ động của công chúng trong hoạt động giảm thiểu rủi ro thiên tai.

### *2.1. Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia*

Từ năm 2017, Hàn Quốc bắt đầu xây dựng các Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia được trang bị thiết bị, công nghệ mô phỏng thiên tai nhằm giáo dục người dân kiến thức và kỹ năng an toàn, ứng phó hiệu quả với các thảm họa, thiên tai và tai nạn có thể xảy ra như trong đời thực, để gia tăng số lượng các trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa trên cả nước. Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia là cơ sở để người dân tiếp thu kiến thức và kỹ năng an toàn nhằm ứng phó hiệu quả với các thảm họa và tai nạn thông qua trải nghiệm các tình huống nguy hiểm xuất phát từ thảm họa, tai nạn xảy ra như trong đời thực (MOIS, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia). Với mục đích cung cấp các cơ hội giáo dục trải nghiệm an toàn toàn diện và không phân biệt đối xử, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia ở Hàn Quốc được phân thành 2 loại: Trung tâm trải nghiệm an toàn chung (General Experience Center) và Trung tâm trải nghiệm an toàn theo chuyên ngành (Specialized Experience Center). Trung tâm trải nghiệm an toàn chung là cơ sở cung cấp các trải nghiệm cần thiết nhằm trang bị kỹ năng an toàn cho người dân theo độ tuổi (National Federation of Disaster and Safety) và được chia thành quy mô lớn, trung bình và nhỏ với diện tích tương ứng trên 1.500m<sup>2</sup>, từ 900m<sup>2</sup> đến dưới 1.500m<sup>2</sup>, nhỏ hơn 900m<sup>2</sup>. Trong khi đó, Trung tâm trải nghiệm an toàn theo chuyên ngành là cơ sở được trang bị tập trung vào các hạng mục trải nghiệm tai nạn an toàn xảy ra trong các lĩnh vực chuyên môn và chuyên ngành, có diện tích lớn hơn 1.500m<sup>2</sup> (MOIS, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia). Trung tâm trải nghiệm an toàn theo chuyên ngành đồng thời là cơ sở thực hiện một phần chức năng của một trung tâm trải nghiệm chung, như hàng hải, hàng không, đường bộ/đường sắt, các trung tâm trải nghiệm an toàn thảm họa công nghiệp/điện hạt nhân và hóa học.

Nhìn chung, các Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia cung cấp chương trình giáo dục toàn diện trong sáu lĩnh vực an toàn: an toàn hàng ngày (an toàn trong đời sống), an toàn giao thông, an toàn sức khỏe, an toàn trong thảm họa tự nhiên, an toàn trong thảm họa

xã hội, an toàn đối với tội phạm. Tại từng lĩnh vực an toàn lại được chia thành các danh mục an toàn, cụ thể hóa thành các tình huống an toàn nhỏ hơn. Tổng cộng, sáu lĩnh vực an toàn được cụ thể hóa thành 23 danh mục an toàn và 68 tình huống cụ thể (Nền tảng giáo dục an toàn quốc gia, Hướng dẫn giáo dục an toàn theo vòng đời) . Ví dụ, an toàn đời sống được phân làm 5 danh mục an toàn, gồm: an toàn cơ sở (an toàn tại địa điểm công cộng như phòng hòa nhạc... an toàn tại trung tâm mua sắm, an toàn thang máy, phòng chống té ngã, an toàn sân chơi), an toàn trong hỏa hoạn, an toàn với thiết bị điện và khí gas, an toàn lao động, an toàn khi giải trí. An toàn trong thảm họa thiên nhiên được chia thành 3 danh mục (ứng phó với thảm họa, thảm họa khí hậu, thảm họa địa chất), và được chia thành 13 tình huống nhỏ. Tùy theo quy mô, chức năng,... các trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia cung cấp giáo dục an toàn trong từng lĩnh vực, từng tình huống cụ thể. Giai đoạn đầu (2017-2021) các trung tâm trên được thành lập bằng cách hỗ trợ thuế cấp cho an toàn phòng cháy, chữa cháy (MOIS, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia) nhằm cung cấp giáo dục an toàn hiệu quả. Năm 2021, MOIS có kế hoạch xây dựng Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia tại 8 tỉnh và thành phố, bao gồm: Icheon, Ulsan và Gyeonggi (MOIS, Disaster & Safety Management). Hiện tại, Hàn Quốc có 7 trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia đã đi vào hoạt động và một trung tâm đang trong quá trình xây dựng ở thủ đô Seoul, với kinh phí hỗ trợ dao động từ 60 tỷ won-100 tỷ won (MOIS, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia). Ở các tỉnh, thành phố khác, các trung tâm tương tự, được xây dựng từ trước 2017, đang dần bổ sung chức năng, nâng cấp và xây dựng khu trải nghiệm phù hợp. Đối với trẻ em ít có cơ hội tiếp cận các trung tâm trải nghiệm như vậy trong khu vực lân cận của mình, MOIS cung cấp “Lớp trải nghiệm an toàn tại chỗ”. Ngoài ra, đối với những người đặc biệt dễ gặp rủi ro về an toàn, chương trình giáo dục an toàn tùy chỉnh được cung cấp để đảm bảo không ai bị bỏ lại phía sau (MOIS, Disaster & Safety Management).

## 2.2. Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa

Dựa trên nền tảng Luật khung về thúc đẩy giáo dục an toàn cho người dân ban hành năm 2016, Nghị định thi hành cùng tên năm 2017, Hàn Quốc thiết lập một hệ thống cơ sở cung cấp trải nghiệm an toàn - thảm họa (Safety Experience Center) cho người dân trên nền tảng giáo dục an toàn quốc dân tại website [kasem.safekorea.go.kr](http://kasem.safekorea.go.kr). Hình thức hoạt động cũng như tên gọi của các trung tâm khác nhau, có thể là Trung tâm trải nghiệm an toàn hoặc là Công viên giao thông, Trung tâm giáo dục trải nghiệm an toàn, Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên..., có thể được gọi chung là Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa. Hệ thống này được tổng hợp gồm các trung tâm trên và Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia xây dựng sau năm 2017. Những trung tâm này có quy mô và chức năng đa dạng, có thể cung cấp trải nghiệm lĩnh vực an toàn chuyên biệt liên quan tới thảm họa thiên nhiên hay thảm họa xã hội, hoặc cả 6 lĩnh vực an toàn. Theo đó, trung tâm cung cấp ít nhất một trải nghiệm an toàn trong một lĩnh vực hoặc tối đa 6 lĩnh vực. Tính đến năm 2024, Hàn Quốc đã sở hữu hệ thống 56 Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa tại 16 thành phố và tỉnh trên khắp cả nước. Tùy theo thiết kế, quy mô, mục đích hoạt động,... đối tượng trải nghiệm có thể là cá nhân, nhóm, đoàn, tổ chức hoặc cơ quan. Nhiều trung tâm được thành lập từ những năm 1970-1980 với quy mô nhỏ như Trung tâm giáo dục lòng yêu nước ở Gyeonggi, dần phát triển và mở rộng thành Học viện đào tạo sinh viên của tỉnh Gyeonggi (Gyeonggido Office of Education Students' Education Institute) (Gyeonggido Office of Education Students' Education Institute, 2024), cung cấp trải nghiệm an toàn qua các bài giảng hoặc tình huống thực tế

trong một số lĩnh vực. Một số trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia được xây dựng từ sau năm 2017 sẽ có thiết kế mới, thiết bị hiện đại như công nghệ thực tế ảo..., cung cấp trải nghiệm trường hợp nguy hiểm trong đời sống hiện đại (thảm họa vũ khí hóa học, sinh học...). Các trung tâm trên đa số mở cửa miễn phí, ngoài trừ bốn trung tâm (tương đương 7,14%) tại Daejeon, Ulsan, Jeonbuk, Gangwon, người tham gia trải nghiệm phải trả phí (Nền tảng giáo dục an toàn quốc gia, Thực trạng các trung tâm trải nghiệm an toàn).

Trong số 56 Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa kể trên, số lượng các trung tâm cung cấp kiến thức, kỹ năng an toàn theo 6 lĩnh vực (đời sống hàng ngày, giao thông, sức khỏe, tội phạm, thảm họa tự nhiên, thảm họa xã hội) lần lượt là: 40, 47, 40, 11, 34 và 14 (Nền tảng giáo dục an toàn quốc gia, Thực trạng các trung tâm trải nghiệm an toàn). Các nguy cơ mất an toàn trong đời sống hàng ngày, giao thông, sức khỏe khá phổ biến, hiện hữu nên số lượng các trung tâm cung cấp kiến thức, kỹ năng an toàn trong các lĩnh vực này tương đối nhiều. Trung tâm cung cấp kiến thức, kỹ năng an toàn đối với thảm họa xã hội, phạm tội có số lượng nhỏ nhất do tính chất phức tạp, khó dự đoán trong lĩnh vực này. Hàn Quốc khá chú trọng tăng cường khả năng ứng phó của người dân trước thảm họa thiên nhiên khi xây dựng 34 trung tâm có khu vực trải nghiệm thiên tai.

### *2.3. Một số trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên*

Viện đào tạo quản lý thảm họa và phòng vệ dân sự quốc gia (National Civil Defense and Disaster Management Training Institute - NDTI), thuộc Bộ An toàn Hành chính, đang hoạt động với tầm nhìn đào tạo đội ngũ nhân lực chuyên nghiệp, vững vàng về an toàn trong thảm họa để bảo vệ an toàn cho người dân (MOIS, NDTI, Vision and Objectives). Để đáp ứng mục tiêu hiện thực hóa giáo dục an toàn và thảm họa trong tương lai, NDTI đang cố gắng đào tạo nhân sự chủ chốt trong lĩnh vực an toàn thảm họa và phòng vệ dân sự thông qua quá trình chuyển đổi và đổi mới liên tục (MOIS, NDTI, Greetings from the Chief Educational Officer). Kể từ khi mới thành lập tháng 1/1987 với tên Học viện Phòng vệ Dân sự Trung ương (Central Civil Defense Academy), thuộc Bộ Nội vụ, NDTI luôn đóng vai trò quan trọng trong việc bảo vệ tính mạng, tài sản của mọi công dân trước thảm họa, tai nạn và các mối đe dọa an ninh bằng cách cung cấp giáo dục, đào tạo chuyên ngành, bao gồm trải nghiệm mô phỏng thực tế cho các công chức nhà nước, chuyên gia tư nhân và công chức chính phủ nước ngoài. Năm 2019, Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa (Disaster and Safety Experience Center) (MOIS, NDTI, Trung tâm trải nghiệm an toàn – thảm họa) thuộc NDTI được dời tới Gongju, xây dựng với ba tòa nhà, một tòa nhà chính và hai địa điểm ngoài trời. Tòa nhà chính với thiết kế một tầng hầm và hai tầng, với diện tích 2.890m<sup>2</sup> (NDTI, International Cooperation), cung cấp các bài học trong thực tế với 15 cơ sở vật chất trải nghiệm thảm họa, được chia làm 4 loại trải nghiệm chính: trải nghiệm thảm họa tự nhiên; trải nghiệm thảm họa xã hội; trải nghiệm thoát khỏi khủng hoảng và an toàn trong cuộc sống; trải nghiệm chuẩn bị cho tình huống khẩn cấp và phòng vệ dân sự (MOIS, NDTI, Training facilities by type). Tại tầng 1, khu vực trải nghiệm thiên tai gồm 3 trung tâm nhỏ. *Trước tiên*, phòng trải nghiệm động đất là nơi khách tham quan cảm nhận được cường độ của động đất qua máy mô phỏng rung động và học cách ứng xử trong tình huống động đất xảy ra. *Thứ hai*, trung tâm trải nghiệm thác ghềnh ảo, nơi người tham gia không chỉ cảm nhận được mối nguy hiểm của dòng nước chảy xiết do bão, mưa lớn cục bộ và lở đất thường xuyên xảy ra vào mùa hè ở Hàn Quốc. Đồng thời, người tham gia tìm hiểu cách ứng phó với tình huống nước chảy xiết, đảm bảo an toàn cho bản thân và những người xung quanh trong

trường hợp khẩn cấp. Người tham gia sẽ được trang bị tai nghe thực tế ảo và điều khiển từ xa để cảm nhận dòng nước lũ ảo. *Thứ ba*, trung tâm trải nghiệm đường hầm gió với tốc độ trung bình 10m/giây trở lên trong 10 phút giúp người tham gia trải nghiệm nguy cơ gió mạnh, ứng phó với bão vào mùa hè và gió giật vào mùa xuân và mùa thu. Thông qua trải nghiệm này, người tham gia nhận biết được những tình huống nguy hiểm có thể xảy ra do bão và chuẩn bị trước để giảm thiểu thiệt hại. Trung tâm trang bị 3 thiết bị, gồm 2 thiết bị hút gió và 1 thiết bị xả gió, cùng cối xay gió theo 2 mức độ phù hợp với trẻ em và người lớn. Tốc độ gió tối đa đối với trẻ em (14 tuổi trở xuống) là 15 m/giây và đối với người lớn (15 tuổi trở lên) là 20 m/giây. Tốc độ gió có thể được đặt từ 5 đến 30 m/giây với mức tăng 5 m/giây. Ba trung tâm trải nghiệm ba loại hình thiên tai phổ biến trên của Hàn Quốc có những quy định vận hành và đảm bảo an toàn rõ ràng, đầy đủ cho người tham gia. Du khách có thể tham gia ba trung tâm trải nghiệm còn lại để mở rộng thêm kiến thức các tình huống khẩn cấp, học kỹ năng đảm bảo an toàn kết hợp giữa thảm họa thiên nhiên, thảm họa xã hội như leo dây cứu sinh 7-12m, leo dây cứu hộ 12m... (MOIS, NDTI, Training facilities by type).

Trung tâm trải nghiệm an toàn Jeju (Jeju Safety Experience Center) được thành lập năm 2020 hướng tới mục tiêu xây dựng văn hóa an toàn cho cư dân Jeju và du khách trong, ngoài nước (Jeju Safety Experience Center, Greetings). Được mệnh danh là “nơi giáo dục trải nghiệm sống động” (place of living experiential education), trung tâm được thiết kế cùng 21 hạng mục trải nghiệm với một trung tâm chuyên biệt dành cho tàu thuyền, máy bay, lính cứu hỏa... Với tổng diện tích 5.427,63m<sup>2</sup>, trung tâm bao gồm 6 trung tâm nhỏ: Trung tâm trải nghiệm an toàn cho trẻ nhỏ (trẻ từ 5-7 tuổi); Trung tâm trải nghiệm an toàn giao thông; Trung tâm trải nghiệm y tế; Trung tâm trải nghiệm hỏa hoạn; Trung tâm trải nghiệm hàng không; Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên (Natural Disaster Experience Center) (Jeju Safety Experience Center, Experience Center Guide). Quy định độ tuổi với du khách tại phần lớn các khu trải nghiệm là trên 8 tuổi, trẻ dưới 12 tuổi bắt buộc phải đi cùng người giám hộ. Thời gian trải nghiệm ở mỗi khu vực thông thường kéo dài 60 phút: 5 phút tại phòng định hướng (khái quát tình huống, hướng dẫn quy tắc đảm bảo an toàn...), 20-30 phút trải nghiệm tình huống thiên tai giả định (động đất, phun trào núi lửa, lũ lụt...). Ở trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên, du khách không những có cơ hội cảm nhận sức mạnh của một cơn bão và tình huống thoát khỏi thuyền trong cơn bão, mà còn có thể tham gia trải nghiệm động đất và lũ lụt trong vòng 60 phút (Jeju Safety Experience Center, Course Guide). Trong khi tại trung tâm trải nghiệm hỏa hoạn và cứu hộ, du khách có dịp đối mặt với nguy cơ hỏa hoạn, sử dụng bình cứu hỏa, thực hiện sơ cứu ban đầu, tại trung tâm trải nghiệm an toàn giao thông, du khách trải qua trường hợp hiểm nguy trên máy bay, xe buýt...

### **3. Vai trò của các Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên**

*Thứ nhất*, tăng cường kỹ năng ứng phó với thảm họa thiên nhiên tới mọi tầng lớp: trẻ mầm non, học sinh, sinh viên, viên chức... thông qua giáo dục an toàn dựa trên trải nghiệm, kinh nghiệm ứng phó thiên tai... Các trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia, trải nghiệm an toàn - thảm họa cũng như các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên không những trang bị thêm cho công dân Hàn Quốc những kiến thức còn thiếu như kỹ năng thoát hiểm khỏi tòa nhà, kỹ năng ứng phó với gió mạnh, bão lũ... mà còn tạo cơ chế học tập liên tục, tích lũy điểm kinh nghiệm an toàn giúp từng cá nhân có ý thức tự bảo đảm an toàn bản thân trong những thời điểm khủng hoảng. Trên cơ sở đó, góp phần làm giảm thiểu những thiệt hại về người khi thảm họa xảy ra trong tương lai. Tám trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia được xây dựng mới sau năm 2017 cũng như các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên được

xây dựng trước 2017 phần lớn mở cửa miễn phí, phân bố tại nhiều tỉnh, thành phố đã, đang và sẽ giúp công dân Hàn Quốc trau dồi kiến thức về thảm họa, về an toàn thông qua quá trình học tập lặp đi lặp lại (MOIS, Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia). Hiện tại, chưa có một báo cáo tổng hợp, thống kê đầy đủ số người được đào tạo kinh nghiệm trong các trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia hoặc các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên ở Hàn Quốc. Tuy nhiên, số lượng người tham gia trải nghiệm tại các trung tâm kể trên có xu hướng tăng. Ví dụ, tại Viện đào tạo quản lý thảm họa và phòng vệ dân sự quốc gia (NDTI) thuộc Bộ An toàn Hành chính, số người tham gia đào tạo năm 2023 đạt 4.888 người, tăng 152% so với 1.937 người của năm 2022 (MOIS, NDTI, 2024).

*Thứ hai*, thúc đẩy xây dựng văn hóa an toàn bén rễ sâu rộng trong toàn xã hội. Thông qua 8 Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia được xây dựng mới từ 2017-2021, các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên thiết kế bằng kỹ thuật hiện đại như công nghệ thực tế ảo, máy mô phỏng động đất..., với những hình thức đa dạng như trò chơi, đóng vai... giúp người dân dễ dàng tiếp thu các bài học về các tình huống nguy hiểm trong thiên tai; khắc phục các điểm mù giáo dục an toàn trong trường hợp khẩn cấp; hình thành văn hóa an toàn vững chắc ở Hàn Quốc. Một số website của trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên, trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia còn cung cấp các hướng dẫn bằng nhiều thứ tiếng như Anh, Nhật, Việt Nam... tạo điều kiện thuận lợi cho người nước ngoài sinh sống ở Hàn Quốc cập nhật thêm kiến thức, kỹ năng cần thiết. Thông qua nhiều website, người dân sinh sống ở một số tỉnh, thành phố ở Hàn Quốc hoàn toàn có thể tiếp cận thông tin về các địa điểm trú ẩn khi thảm họa thiên nhiên hoặc xã hội xảy ra. Ví dụ, nếu truy cập website Bản đồ sinh hoạt thành phố Guri, người dân biết được các địa điểm trú ẩn ngoài trời, trong nhà khi những hiện tượng thiên tai như động đất, nắng nóng... xảy ra để có phương án phòng tránh, bảo đảm an toàn thích hợp.

#### **4. Hàm ý chính sách cho Việt Nam**

Có thể thấy, Hàn Quốc đã tìm được phương thức tăng cường kỹ năng ứng phó của người dân với thiên tai thảm họa thiên nhiên một cách hiệu quả, thông qua vận hành các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên. Việc tham gia trải nghiệm tại các trung tâm này trước hết giúp người dân sinh sống ở Hàn Quốc nâng cao kỹ năng ứng phó trong tình huống khẩn cấp: thảm họa tự nhiên, thảm họa xã hội, nguy hiểm sức khỏe... Tiếp theo đó, dần dần xây dựng văn hóa an toàn hữu ích mọi lĩnh vực thông qua tăng cường tri thức ứng phó an toàn trong trường hợp thảm họa. Mặc dù, tích lũy điểm kinh nghiệm khi trải nghiệm các trung tâm này có thể không hấp dẫn như tích điểm khi mua sắm tại siêu thị nhưng đặc biệt hữu dụng khi cá nhân rơi vào tình huống khẩn cấp không thể lường trước. Cung cấp cơ hội trải nghiệm thảm họa, bổ sung kỹ năng ứng phó cho đông đảo người dân, chuẩn bị kỹ càng cho những tình huống khủng hoảng, phát triển văn hóa an toàn... trong cộng đồng, là những ưu điểm của các trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia, trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên ở Hàn Quốc.

Hiện nay, Việt Nam chưa có cơ sở pháp lý tương tự như Luật Khung thúc đẩy giáo dục an toàn cho người dân ở Hàn Quốc. Một Bản đồ hướng dẫn giáo dục an toàn tùy chỉnh theo độ tuổi (KASEM) cũng chưa được xây dựng. Trong nhiều năm qua, Việt Nam đã tích cực hoàn thiện hệ thống pháp luật liên quan tới phòng, chống thiên tai; tham gia các tổ chức phòng chống, giảm nhẹ thiên tai cũng như ký kết nhiều cam kết giảm thiểu rủi ro thiên tai, ứng phó với biến đổi khí hậu (Hiệp định AADMER - Hiệp định Asean về Quản lý thảm họa và Ứng phó khẩn cấp, ký kết ngày 26/7/2005 tại Lào; thông qua Khung hành động toàn cầu Sendai về giảm thiểu rủi ro thiên tai tháng 3/2015...); ban hành và Phê duyệt Chiến lược quốc gia

phòng, chống và giảm nhẹ thiên tai... Tuy nhiên, do nhiều khác biệt về thể chế, cách tiếp cận trong quản lý thảm họa, cách thức nâng cao ý thức phòng chống thiên tai,... so với Hàn Quốc, Việt Nam vẫn chưa sở hữu một trung tâm trải nghiệm an toàn hay trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên như Hàn Quốc. Mô hình trung tâm trải nghiệm thảm họa tự nhiên tại đảo Jeju hay thành phố Guri... ở Hàn Quốc có thể là một ví dụ tham khảo tốt đối với Việt Nam trong tăng cường kỹ năng ứng phó thảm họa đối với người dân.

Trải qua hơn 30 năm kể từ khi bắt đầu thiết lập quan hệ ngoại giao năm 1992, quan hệ hợp tác song phương Việt Nam - Hàn Quốc ngày càng phát triển mạnh mẽ trong một số lĩnh vực chính trị, kinh tế, văn hóa. Mặc dù vậy, hợp tác trong lĩnh vực phòng, chống thiên tai, giảm nhẹ rủi ro thiên tai giữa hai nước còn rất sơ khai. Thành tựu hợp tác điển hình có thể kể đến Hệ thống cảnh báo lũ lụt (Flash flood alert system - FFAS) và Hệ thống cảnh báo mưa tự động (Automatic rainfall warning system - ARWS) do Hàn Quốc phát triển đã được áp dụng ở Lào Cai, Việt Nam giai đoạn 2016-2017 (MOIS, National Disaster Management Research Institute, 2017). Hệ thống trên phân tích dữ liệu quan sát được theo thời gian thực tại các khu vực dễ bị tổn thương cũng như cảnh báo lượng mưa tự động, có thể kích hoạt chức năng còi báo động theo lượng mưa thực tế. Đây chính là Dự án ODA điển hình nhất trong hợp tác phòng, chống thiên tai giữa hai nước. Chính vì vậy, để tăng cường hợp tác hơn nữa trong lĩnh vực phòng, chống thảm họa thiên nhiên, Việt Nam cần tìm hiểu, nghiên cứu, huy động nguồn lực để có thể xây dựng một số trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên thí điểm theo mô hình của Hàn Quốc trong thời gian tới. Chia sẻ kinh nghiệm xây dựng, vận hành các trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên từ Hàn Quốc có thể giúp thúc đẩy quan hệ hợp tác song phương giữa hai nước ngày càng bền vững trong những lĩnh vực mới. Thông qua mô hình trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên, Việt Nam có thể tăng cường giáo dục an toàn cho công chúng, phổ biến kỹ năng cần thiết ứng phó thảm họa tự nhiên theo cơ chế học tập liên tục đối với mọi cá nhân trong xã hội.

## 5. Kết luận

Qua phân tích bối cảnh hình thành Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên và khảo sát một số Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên, nhận thấy rằng, các Trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên đã đóng góp không nhỏ trong việc tăng cường kỹ năng ứng phó với thảm họa tự nhiên tới mọi tầng lớp trong xã hội, thúc đẩy xây dựng văn hóa an toàn bền vững sâu rộng ở Hàn Quốc. Một số trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên như Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa, thuộc NDTI (Bộ An toàn Hành chính), Trung tâm trải nghiệm an toàn Jeju... là những địa chỉ tin cậy tăng cường giáo dục an toàn trực quan, sinh động cho người dân về thiên tai, tích lũy điểm kinh nghiệm ứng phó dựa trên mô phỏng thực tế về thảm họa tự nhiên. Mô hình giáo dục trải nghiệm thảm họa thiên nhiên trên có thể là một ví dụ tham khảo hữu ích đối với Việt Nam trong quá trình đẩy mạnh giáo dục, nâng cao kỹ năng ứng phó thiên tai đối với người dân. Hợp tác giữa Việt Nam và Hàn Quốc trong việc xây dựng, vận hành trung tâm trải nghiệm thảm họa thiên nhiên thí điểm không chỉ giúp mở rộng quan hệ song phương trong lĩnh vực phòng, chống thiên tai mà còn thắt chặt quan hệ giữa hai quốc gia trong thời gian tới.

## Tài liệu tham khảo

Bá Thùy. (2003). Hàn Quốc thiệt hại 1 tỷ USD vì bão Maemi. <https://vnexpress.net/han-quoc-thiet-hai-1-ty-usd-vi-bao-maemi-2027831.html>

Gyeonggi-do Office of Education Students' Education Institute. (2024). [https://www.goesei.or.kr/sys/bbs/board.php?bo\\_table=010301](https://www.goesei.or.kr/sys/bbs/board.php?bo_table=010301)

- Jeju Safety Experience Center. (2020). Greetings. <https://www.jeju.go.kr/119safe/safe/greeting.htm>
- Jeju Safety Experience Center. (2020). Introduction to the Experience Center. <https://www.jeju.go.kr/119safe/safe/Intro.htm>
- Jeju Safety Experience Center. (2020). Course Guide. <https://www.jeju.go.kr/119safe/guide/info.htm>
- Kim Arin. (2023). Parties mourn Sewol tragedy, nine years on. <https://www.koreaherald.com/view.php?ud=20230416000133>
- Korea Legislation Research Institute. (2020). Framework act on the promotion of safety education for citizens. [https://elaw.klri.re.kr/kor\\_service/lawView.do?hseq=52919&lang=ENG](https://elaw.klri.re.kr/kor_service/lawView.do?hseq=52919&lang=ENG)
- Korea Legislation Research Institute. (2022). Enforcement Decree Of The Framework Act On The Promotion Of Safety Education For Citizens. [https://elaw.klri.re.kr/kor\\_service/lawView.do?hseq=60726&lang=ENG](https://elaw.klri.re.kr/kor_service/lawView.do?hseq=60726&lang=ENG)
- Ministry of Government Legislation, Korean Law Information Center, Countermeasure Against Natural Disaster Act (2020). <https://www.law.go.kr/LSW/eng/engLsSc.do?menuId=2&section=lawNm&query=COUNTERMEASURES+AGAINST+NATURAL+DISASTERS+ACT&x=35&y=31#liBgcolor0>
- MOIS, National Disaster Management Research Institute. (2017). ODAProjects. <https://www.ndmi.go.kr/eng/sub.do?menukey=6098>
- MOIS. (2021). Disaster & Safety Management in Korea. [https://www.mois.go.kr/eng/bbs/type002/commonSelectBoardArticle.do?bbsId=BBSMSTR\\_000000000022&ntId=83751](https://www.mois.go.kr/eng/bbs/type002/commonSelectBoardArticle.do?bbsId=BBSMSTR_000000000022&ntId=83751)
- MOIS, NDTI. (2019). Vision and Objectives. [https://eng.ndti.go.kr/client/common/agency\\_intro\\_en.do](https://eng.ndti.go.kr/client/common/agency_intro_en.do)
- MOIS, NDTI. (2019). Greetings from the Chief Educational Officer. [https://eng.ndti.go.kr/client/common/agency\\_intro\\_en.do](https://eng.ndti.go.kr/client/common/agency_intro_en.do)
- MOIS, NDTI (2019). Training facilities by type. [https://experience.ndti.go.kr/client/common/facility\\_info.do](https://experience.ndti.go.kr/client/common/facility_info.do)
- MOIS, NDTI. (2019). 재난안전체험관 (Trung tâm trải nghiệm an toàn - thảm họa). <https://experience.ndti.go.kr/client/common/main.do>
- MOIS. (2017). 국민안전체험관 (Trung tâm trải nghiệm an toàn quốc gia). <https://www.mois.go.kr/frt/sub/a06/b10/safetyExperience/screen.do>
- MOIS, NDTI. (2024). 재난안전체험공감 (Chia sẻ trải nghiệm an toàn toàn thảm họa). Vol.6, p. 4. [https://edu.ndti.go.kr/client/common/main.do?from=intro\\_kr](https://edu.ndti.go.kr/client/common/main.do?from=intro_kr)
- National Federation of Disaster and Safety. (2020). 생애주기별안전교육 (Giáo dục an toàn theo vòng đời). <https://www.nfds032.com/education3>
- NDTI (2023), International Cooperation. <https://eng.ndti.go.kr/client/community/board.do?boardno=1302&no=16422>
- Reliefweb. (2002). Typhoon Rusa (South Korea) situation report 04 Sept 2002. <https://reliefweb.int/report/republic-korea/typhoon-rusa-south-korea-situation-report-04-sept-2002>.
- So Eun Park. (2015). Disaster management in Korea. <https://aboutiigr.org/wp-content/uploads/2015/05/Disaster-Management-in-Korea-by-So-Eun-Park-May-5-2015.pdf>
- Vnexpress. (2010). Các thảm kịch của Korean Air. <https://vnexpress.net/cac-tham-kich-cua-korean-air-2706103.html>
- 구리시생활지도 (Bản đồ an toàn sinh hoạt thành phố Guri). [https://www.guri.go.kr/map/selectLv1hInfoWebList.do?activeID=LVLH0144\\_1](https://www.guri.go.kr/map/selectLv1hInfoWebList.do?activeID=LVLH0144_1)
- 국민안전교육플랫폼 (Nền tảng giáo dục an toàn quốc gia). 안전체험관현황 (Thực trạng các trung tâm trải nghiệm an toàn). <https://kasem.safekorea.go.kr/ptlCont.do?url=sftCntrRgnMng>
- 국민안전교육플랫폼 (Nền tảng giáo dục an toàn quốc gia). 생애주기 안전교육지도 (Hướng dẫn giáo dục an toàn theo vòng đời). <https://kasem.safekorea.go.kr/ptlCont.do?url=lfCyclMap>
- 국제일보 (Nhật báo Quốc tế) (2016). 생애주기별로필요한안전교육한눈에 (Khái quát về sự cần thiết giáo dục an toàn theo vòng đời). <http://www.kookjeilbo.com/news/article.html?no=40782>